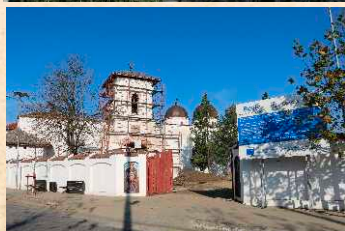

RESTAURAREA ȘI VALORIFICAREA TURISTICĂ DURABILĂ A MONUMENTULUI ISTORIC MÂNĂSTIREA FORTIFICATĂ COMANA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CONEXE

Regio
PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL SUD MUNTENIA

Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

MANASTIRUL

COMANA

PROIECT

„RESTAURAREA ȘI VALORIFICAREA TURISTICĂ DURABILĂ A MONUMENTULUI ISTORIC MÂNĂȘTIREA FORTIFICATĂ COMANA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CONEXE”

Partneriatul dintre Unitatea Administrativ Teritorială Județul Giurgiu și Mânăstirea Comana, condus și reprezentat de Unitatea Administrativ Teritorială Județul Giurgiu, în calitate de beneficiar, începând cu data de 10 decembrie 2010, implementează proiectul **„Restaurarea și valorificarea turistică durabilă a monumentului istoric Mânăstirea Fortificată Comana și modernizarea infrastructurii conexe”**, Cod SMIS: 14289.

Proiectul este selectat în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013 și cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European de Dezvoltare Regională, Axa prioritară 5 - Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului, Domeniul major de intervenție 5.1 - Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, precum și

crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe.

Autoritatea de Management: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Organismul Intermediar: Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia

Obiectivul general al proiectului: Dezvoltarea durabilă și echilibrată a Regiunii de Dezvoltare Sud-Muntenia prin îmbunătățirea avantajelor competitive regionale în domenii cu valoare adăugată mare și conținut calitativ și cognitiv ridicat.

Obiectivul specific al proiectului: Valorificarea patrimoniului cultural-istoric al județului Giurgiu prin restaurarea monumentului istoric cu valoare turistică națională Mănăstirea Comana.

Valoarea totală a proiectului este de 30.402.000,96 lei.

Prin **implementarea** proiectului „**RESTAURAREA SI VALORIFICAREA TURISTICA DURABILA A MONUMENTULUI ISTORIC MANASTIREA FORTIFICATA COMANA SI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CONEXE** ” se va promova potențialul turistic al zonei, atât cel cultural legat de monumentul istoric, de istoria acestor locuri, cel memorialistic legat de eroii căzuți în primul război mondial al caror oseminte sunt adăpostite de Mausoleul dinspre sud-est, dar și cel legat de cadrul natural deosebit din zona traseului de vizitare.

■ ■ ■ Implementarea proiectului va avea un aport

financiar la dezvoltarea economică a zonei, deloc neglijabil, în special datorită generării de fluxuri turistice care tradițional injectează venituri prin intermediul cheltuielilor făcute la nivel local. Majoritatea acestor cheltuieli se concentrează în sectorul comercial clasic al hotelurilor, restaurantelor și prestării de servicii generale către populație contribuind astfel la crearea de locuri de muncă permanente și reorientând comunitățile locale dinspre activitățile de producție fizică generatoare de poluare la activități turistice environment-friendly.

■ ■ ■ Proiectul contribuie la protejarea mediului prin crearea premiselor de practicare a unui turism controlat. Creșterea sezonului turistic prin crearea oportunităților de practicare a turismului și în lunile de primăvară și toamnă va conduce la distribuirea echilibrată a turiștilor în toate perioadele anului prin repartizarea spațială uniformă a activităților turistice și reducerea presiunii antropice asupra mediului;

■ ■ ■ Proiectul contribuie la diminuarea disparităților intra-regionale prin accelerarea creșterii economice a județului Giurgiu ca urmare a creșterii competitivității economice datorită valorificării potențialului turistic.

■ ■ ■ Parteneriatul dintre Consiliul Județean Giurgiu și Sfânta Mănăstire Comana va reprezenta un model de bună practică în colaborarea administrațiilor locale cu unitățile de cult ce va fi putea fi diseminat cu succes în regiunile țării.

■ ■ ■ Deși turismul regional este reprezentat de turismul montan și cel de weekend localizat în partea de nord a regiunii, implementarea proiectului va conduce la promovarea turismului cultural legat de monumentul istoric, de istoria

acestor locuri, a turismului memorialistic legat de eroii cazuți în primul război mondial al caror oseminte sunt adăpostite de Mausoleul dinspre sud-est, dar și turismul natural dat de cadrul deosebit din zona traseului de vizitare.

■ ■ ■ Proiectul propus contribuie la dezvoltarea durabilă a turismului local/regional prin :

■ ■ ■ Creșterea atractivității turistice a județului Giurgiu prin fructificarea avantajelor oferite de patrimoniul cultural în identificarea și consolidarea identității proprii;

■ ■ ■ Înscrierea în tendințele înregistrate în turismul mondial de creștere a cererii pentru turismul cultural ce prezintă conținut calitativ și cognitiv ridicat;

■ ■ ■ Reducerea presiunii antropice asupra mediului prin contracararea efectelor induse de sezonalitate.

Considerând dezvoltarea turismului un vector esențial în filosofia abordării prin intervenții integrate a dezvoltării durabile a județului Giurgiu, valoarea adăugată a acestei investiții este dată de ansamblul rezultatelor agregate, obținute în dezvoltarea social-economică a județului

Promovează și susține implementarea principiilor de dezvoltare durabilă în deplină concordanță cu Orientările Strategice Comunitare prin:

■ ■ ■ Creșterea gradului de atractivitate a județului Giurgiu prin creșterea competitivității economice ca urmare a favorizării apariției investitorilor locali și atragerii unor importante resurse financiare la nivel local prin cheltuielile turistice estimate;

■ ■ ■ Minimizarea efectelor adverse asupra mediului din cauza practicării turismului la scară largă prin contracararea efectelor induse de sezonalitate ce va conduce

la o repartizare spațială uniformă a activităților turistice.

■ ■ ■ Contribuie la valorificarea potențialului turistic regional prin crearea unui cluster de atracții turistice prin diversificarea ofertei turistice regionale și asigurarea unui pachet de servicii turistice integrat;

■ ■ ■ Contribuie la diminuarea disparităților intra-regionale prin crearea oportunităților de angajare a forței de munca și stimularea competitivității agenților economici.

Proiectul se constituie într-un model de bună practică prin elementele de valoare adăugată ce pot fi duplicate în alte județe ale Regiunii Sud-Muntenia.

Implementarea proiectului contribuie la dezvoltarea durabilă și echilibrată atât a județului Giurgiu cât și a Regiunii de Dezvoltare Sud-Muntenia prin următoarele beneficii economice:

■ ■ ■ creșterea competitivității economice zonale, ca urmare a efectului multiplicator al turismului, prin:

■ ■ ■ îmbunătățirea mediului de afaceri prin crearea de noi afaceri în perioada operațională;

■ ■ ■ atragerea unor importante resurse financiare la nivel local ca urmare a cheltuielilor medii turistice estimate efectuate de către turiști;

■ ■ ■ dezvoltarea turismului zonal - proiectul contribuie la dezvoltarea turismului regional prin valorificarea patrimoniului cultural ce va avea următoarele beneficii directe:

■ ■ ■ creșterea atractivității ofertei turistice regionale prin investirea într-o forma de turism cu conținut cognitiv ridicat;

■ ■ ■ creșterea cererii externe de servicii turistice prin înscrierea în tendințele înregistrate la nivelul turismului mondial;

■ ■ ■ creșterea atractivității pentru investitorii privați prin oferirea de debușee necesare susținerii ofertei turistice (hoteluri și restaurante);

■ ■ ■ creșterea calității serviciilor turistice prin premisele de informare turistică oferită într-un mediu organizat (centru de informare turistică);

■ ■ ■ protejarea mediului prin crearea premiselor de practicare a unui turism controlat - reducerea efectelor de sezonalitate.

Implementarea proiectului va contribui la dezvoltarea durabilă a județului Giurgiu prin următoarele beneficii sociale:

■ ■ ■ ameliorarea climatului socio-economic;

■ ■ ■ îmbunătățirea nivelului de trai al populației localității Comana, dar și a județului Giurgiu.

Necesitatea implementării proiectului deriva în primul rând din beneficiile recunoscute ale dezvoltării turismului:

■ ■ ■ resursele turistice fiind practic inepuizabile, turismul reprezintă unul din sectoarele economice cu perspective reale de dezvoltare pe termen lung;

■ ■ ■ exploatarea și valorificarea complexă a resurselor turistice însoțite de o promovare eficientă pe piața externă, poate constitui o sursă de sporire a încasărilor valutare ale statului, contribuind astfel la echilibrarea balanței de plăți externe;

■ ■ ■ turismul reprezintă o piață sigură a forței de muncă și de redistribuire a celei disponibilizate din alte sectoare economice puternic restructurate;

■ ■ ■ turismul, prin efectul său multiplicator

acționează ca un element dinamizant al sistemului economic global, generând o cerere specifică de bunuri și servicii care antrenează o creștere în sfera producției acestora, contribuind în acest mod, la diversificarea structurii sectoarelor economiei naționale;

■ ■ ■ dezvoltarea armonioasă a turismului pe întreg teritoriu contribuie la creșterea economică și socială și la atenuarea dezechilibrelor apărute între diverse zone, constituind și o sursă importantă de sporire a veniturilor populației.

■ ■ ■ turismul reprezintă un mijloc de dezvoltare a zonelor rurale, prin extinderea ariei ofertei specifice și crearea de locuri de muncă în mediu rural altele decât cele tradiționale, ameliorând condițiile de viață și sporind veniturile populației locale;

■ ■ ■ diversificarea industriei locale prin susținerea înființării de IMM-uri;

■ ■ ■ dezvoltarea industriilor nepoluante conexe turismului și de bunuri de consum (artizanat, mobilă, marochinărie etc.);

■ ■ ■ în condițiile respectării și promovării principiilor de dezvoltare durabilă, turismul constituie un mijloc de protejare, conservare și valorificare al potențialului cultural, istoric, folcloric și arhitectural al țărilor;

■ ■ ■ prin adoptarea unei strategii de dezvoltare turistică durabilă și impunerea unor măsuri de protejare a mediului, a valorilor fundamentale ale existenței umane (apă, aer, floră, faună, ecosisteme, etc.), turismul are în același timp și o vocație ecologică;

■ ■ ■ pe plan social turismul se manifestă ca un mijloc

activ de educare și ridicare a nivelului de instruire și civilizație a oamenilor, având un rol deosebit în utilizarea timpului liber al populației.

Prin obiectivele sale, proiectul „Restaurarea și valorificarea turistică durabilă a monumentului istoric Mănăstirea Fortificată Comana și modernizarea infrastructurii conexe”, Cod SMIS: 14289 răspunde nevoilor și priorităților identificate la nivel național, regional și local în ceea ce privește dezvoltarea durabilă prin valorificarea patrimoniului cultural al zonei în identificarea și consolidarea identității proprii.

Activitățile de investiție vizează:

Lucrări de restaurare a corpurilor de cladire din ansamblul Manastirii Comana;

Lucrari de conservare și punere în valoarea a monumentului istoric (cladiri, ruine, ziduri de incinta);

Lucrari de instalații (electrice, sanitare, ventilație);

Construire punct de informare și grupuri sanitare;

Lucrări de amenajări exterioare (platforme pietonale, parcări, spații verzi)

Activitățile proiectului sunt următoarele:

1. Elaborarea documentației de finanțare: studii de teren, expertiză tehnică, studiu de fezabilitate, analiza cost-beneficiu, cerere de finanțare, documentație pentru avize și acorduri;

2. Realizarea proiectului tehnic și a detaliilor de execuție;

3. Organizarea activității echipei de implementare a proiectului;
4. Organizarea procedurilor de achiziție publică (servicii de publicitate, servicii de audit, servicii de dirigenție de șantier, servicii de asistență tehnică din partea proiectantului);
5. Organizarea procedurilor de achiziție a lucrărilor de construcții (licitație deschisă);
6. Realizarea lucrărilor de construcții;
7. Realizarea activității de management de proiect și a serviciilor de dirigenție de șantier (supervizarea lucrărilor) și asistența tehnică din partea proiectantului;
8. Realizarea serviciilor de audit a proiectului;
9. Publicitatea proiectului;
10. Monitorizarea și evaluarea proiectului;
11. Selectarea personalului pentru operarea investiției.

Proiectul va contribui la valorificarea patrimoniului cultural al Regiunii de Dezvoltare Sud-Muntenia prin restaurarea monumentului istoric cu valoarea națională - Mănăstirea Comana.

Proiectul va contribui la diminuarea disparităților intra-regionale prin accelerarea creșterii economice a județului Giurgiu ca urmare a creșterii competitivității economice datorită valorificării potențialului turistic.

MANASTIREA COMANA

Hrisoavele și documentele istorice, arată că în perimetrul geografic de astăzi al Episcopiei Giurgiului, parte a ținutului Vlașca de odinioară, se găseau urmele următoarelor așezări monahale: Mănăstirea Buna Vestire, sau Mănăstirea cea mare de la Bolintin (atestată la anul 1433), Mănăstirea Babele (1457), Mănăstirea Comana (1461), Mănăstirea Căscioarele (1505), Mănăstirea Glavacioc (1507), Mănăstirea Strâmbu (Găiseni - atestată în 1510), Mănăstirea Roata (1668), Schitul Radu Vodă (Pădureni - nu se cunosc alte informații).

Dintre toate acestea, cu toate că de multe ori a fost atacată, incendiată și

amenințată de vitregiile istoriei, Comana nu a fost niciodată părăsită, în biserica mănăstirii săvârșindu-se Sfânta Liturghie neîncetat. Astfel, Mănăstirea a devenit o icoană vie a credinței și spiritualității românești, un adevărat cuib de har între mlaștinile Neajlovului. Ea se identifică cu istoria milenară a poporului român de pe aceste meleaguri, care a știut să reziste ca să existe, și a devenit o oază de sfințenie, de liniște, de bine și de frumos, care se înalță senină între cer și pământ, așteptând cât mai mulți pelerini să-i treacă pragul și să-i descopere tainele.

Mănăstirea a suferit de-a lungul timpului mai multe modificări, fiind rând pe rând transformată în parohie (1863), Școală Generală pentru copiii din sat (1889), închisoare în timpul Războaielor ruso-turcești, Prefectură a județului Vlașca în timpul Războiului de Independență (1877), Cimitir militar (1919), sediu al CAP-ului (1960), sau în ateliere de lucru pentru Uniunea Artiștilor Plastici (1970). Toate acestea au lăsat urme adânci în bătrânele ziduri, multe dintre ele vizibile și astăzi.

Mănăstirea Comana, situată în comuna Comana din județul Giurgiu, a fost ctitorită

DOMNITORUL VLAD ȚEPES

de Vlad Țepeș în anul 1461, ca o mănăstire fortificată, care însă s-a ruinat până la finele secolului al XVI-lea. Locul pe care a fost înălțată mănăstirea era odinioară o insulă în mijlocul mlaștinilor, iar accesul se făcea pe o poartă aflată în nordul incintei, după ce se traversa un pod de lemn, ușor de incendiat la vreme de primejdie. Râul Câlniștea, care curge în partea de răsărit a satului Comana, întâlnește în cale baltă Comana pe care o străbate și din care se desprinde în fața mănăstirii. În dreptul satului Comana, apa desface un braț care ocolea ostrovul și se reîntorcea apoi la vechea matcă.

RECONSTITUIREA
SFINTEI MĂNĂSTIRI COMANA
ÎN VREMEA
DORNICULYVI
SERBAN CANTACUZINO
1699 - 1702

Investigațiile întreprinse asupra primelor construcții la Comana, cât și studierea documentelor vremii, de către mai mulți cercetători, precum Cezar Bolliac, Grigore Ionescu, C.C.Giurescu, dar și din analizele arhitecților însărcinați cu restaurarea și consolidarea bătrânelor ziduri, relevă faptul că Mănăstirea Comana este ctitoria lui Vlad Țepeș, datată la jumătatea secolului al XV-lea.

Un document din 27 septembrie 1461 emis de cancelaria domnitorului, menționa “ca să fie hotarul (mănăstirii) până

unde se împreună cu balta Comanei, drept în iezerul Câlniței”. Aceasta este prima dată când toponimul Comana este folosit în mod oficial. Din această perioadă s-au descoperit urmele unei biserici modeste, de plan dreptunghiular (12 x 10m), care avea fundație din cărămidă iar partea superioară din bârne. Interiorul bisericii era tencuit și pictat, găsindu-se urme de vopsea roșie și albastru închis. În jurul acestei bisericuțe erau chiliile mănăstirii. Săpăturile arheologice întreprinse între 1971-1972 au descoperit parțial unele încăperi, dar fără a putea reconstitui chiar și numai grafic întregul ansamblu. Cu toate că a fost ridicată în mare parte din material perisabil, această biserică cu unele reparații făcute de unii domnitori a durat un secol și jumătate, ceea ce dovedește, încă o dată, siguranța ce i-o dădea poziția naturală a terenului - insulă înconjurată de ape și mlaștini, în apropierea pădurii.

Cercetările au stabilit că necropola din preajma bisericuței a fost folosită în a doua jumătate a secolului al XV-lea și prima jumătate a secolului al XVI-lea, perioadă ce cuprinde anii de domnie a mai multor domnitori, de la Vlad Dracul la Neagoe Basarab, figura centrală în aceasta înșiruire, prin dinamica domniei și lupta antiotomană, rămânând desigur Vlad Țepeș, primul ctitor al mănăstirii Comana. Mănăstirea are o importanță deosebită prin plasarea sa pe drumul comercial către Țara Românească și Transilvania: Brașov - București - Giurgiu - Edirne - Istanbul. Pe aici se vor scurge către Constantinopol bogățiile țării și tot pe aici vor veni domnii numiți în scaun. Va fi drumul negustorilor țarigrădeni, ai trimișilor împărătești, va fi loc de refugiu pentru voievozii

alungați din țară și loc de sprijin pentru pretendenți.

În 1588 boierul Radu Șerban din Coiani (azi Mironești) începe zidirea unei mănăstiri la Comana pe pământurile moștenite de la mama sa, Maria din Coiani, iar alegerea locului de ridicare a ctitoriei a fost determinată de existența zidurilor vechii mănăstiri, ruinate la aceea dată, dar destul de puternice, pentru ca, refăcute, să asigure protecția noii construcții.

Radu Șerban reclădește în aceasta incintă o biserică cu hramul Sf. Nicolae, biserică pe care o zugrăvește și unde, pe zidul de la intrarea în pronaos, va apărea împreună cu soția sa Elina, așa cum o cerea obiceiul ctitoricesc, dar pisania nu s-a păstrat, fiind înlocuită la refacerea din 1699 -

1700 cu o alta a strănepotului său, Șerban II Cantacuzino, care va cinsti cum se cuvine numele străbunicului domnesc, pomenindu-l în înscrisul săpat deasupra intrării lăcașului ca prim ctitor al zidirii pe care o reface.

Radu Șerban zugrăvește în 1609 biserica de la Comana, punând să se intervină în pictura tabloului motive ce-l reprezenta, prin adăugarea însemnelor domnești.

DOMNITORUL RADU ȘERBAN
1601, 1602-1610, 1611

Radu Șerban moare în 1620 la Viena, unde se refugiase la pierderea domniei, și este înmormântat în catedrala Sf. Ștefan din Viena. Soțul fiicei sale Anca, Nicolae Pătrașcu, fiul lui Mihai Viteazul, moare în 1627 și este înmormântat în biserica sârbească din Raab (azi Győr în Ungaria).

În 1640, Anca și sora sa, Elina, vor aduce rămășițele domnești în țară și le vor îngropa la Comana, iar lespeda gropii comune de la Comana va fi pusă ulterior anului 1640.

Din această perioadă s-a păstrat o însemnare de călătorie foarte prețioasă.

DOMNITORUL
ȘERBAN CANTACUZINO

Între 1653 - 1658, Paul de Alep însoțește, ca secretar, pe Macarie de Antiohia în călătoria acestuia în Țara Românească și Rusia. El lasă în relatarea călătoriei sale câteva informații referitoare la lăcașul mănăstiresc din 1657: „În dimineața următoare am plecat cu corăbiile (din Grădiștea) și trecând pe niște drumuri cu hârtoape și printr-o strâmtoare

mare, am ajuns la o mănăstire închinată Sf. Nicolae, numită Comana, ctitoria răposatului Șerban Voievod, tatăl domnului

de acum. Ea este o mănăstire mare, trainică, închisa cu ziduri de piatra. În cele patru colturi sunt patru turnuri cu galerii boltite de jur împrejur pentru înfrumusețarea aspectului și pentru plimbare. Unul din ele seamănă cu unul din turnurile mănăstirii Sf. Treimi din Moscova. Clopotnița este deasupra porții. Ce m-a încântat cel mai mult a fost privirea asupra pajiștei de iarbă verde care se întinde în întreaga curte a mănăstirii cu fântâna sa de apă dulce, limpede și curată, și cu chiliile călugărilor așezate de jur împrejur. Această mănăstire este așezată ca într-o insulă, fiind înconjurată de lacuri și de bălți, de ape și de mocirlă de nepătruns. Și nu este nici un drum care să ducă spre ea, noi înșine trecând prin ele cu corăbiile. Ei spun că, dacă împăratul (adică sultanul) ar veni să poarte război împotriva ei cu întreaga lui armată, n-ar fi în stare să o biruie, lucru ce pare adevărat, căci poziția este foarte

sursa: episcopiagiurgului.ro

MANASTIREA COMANA
1907

puternică și bine întărită, între locuri care nu îngheață niciodată, chiar în iarna cea mai aspră...”

La 1667 este înmormântat la Comana, Drăghici Cantacuzino, feciorul Elinei, care moare la Constantinopol și e adus în țară de fiul său Șerban II. Tot aici va fi înmormântat mai apoi și Constantin III, fiul spătarului Drăghici, după cum reiese din inscripția pusă pe mormânt la 1699 de Șerban II. Prin aceste înmormântări succesive se relevă trecerea Comanei în seama Cantacuzinilor din ramura lui Drăghici, biserica, ctitorie domnească, devenind loc de înhumare a acestora. Curând după înhumarea lui Drăghici și a fiului său Constantin, va fi înmormântată la Comana, Maria, prima soție a vornicului Șerban Cantacuzino, cel de-al doilea ctitor atestat al mănăstirii. Biserica Mănăstirii Comana, cu hramul Sf. Nicolae a

sursa: fototecaortodoxiei.ro

MANASTIREA COMANA
INCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA

fost refăcută în secolul al XIX-lea, iar în 1971 aceste lucrări aduc descoperirea unui fragment de piatră funerară, inscripția acestei pietre indicând mormântul Ancuței, fiica lui Radu Șerban.

Alături de osemintele Ancăi, un alt mormânt, de dimensiuni mai mici, cuprinde rămășițele lui Mihail Pătrașcu, feciorul Ancuței și al lui Pătrașcu Voievod, ultimul descendent direct al lui Mihai Viteazul, copil mort de ciumă în 1655, în regiunile căzăcești și reînhumat la Comana, probabil după 7 ani. La acea dată, mama sa, Anca, se afla încă în viață, ea murind probabil puțin înainte de 1668.

La 1699, marele vornic Șerban II Cantacuzino dăruiește Mănăstirii Comana un chivot de argint „întru pomenirea părinților Drăghici și Păuna și a soților Maria și Adriana”, informații ce denotă că ei sunt înmormântați la Comana. Chivotul se păstrează până astăzi, fiind expus în colecția permanentă a Muzeului Național de Artă din București. În același an, Șerban II Cantacuzino începe restaurarea Mănăstirii Comana. Lucrările de reclădire care vor dura până în 1703, au fost efectuate în spiritul reînnoirilor aduse în tehnica construcțiilor în epoca lui Constantin Brâncoveanu, ca rezultat al deosebitei dezvoltări culturale de-a lungul a trei domnii aproape succesive: Matei Basarab (1632 - 1654), Șerban Cantacuzino (1678 - 1688) și Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714).

La această restaurare el adaugă chilii noi la cele existente, pe laturile de est și vest fiind etajate, iar celelalte

refăcute integral, repară și înalță zidurile până la aproape 15 metri și împodobește construcția cu elegantul foișor brâncovenesc de pe latura de nord. Înălțându-se din balustrada elegantă, zece coloane îl împodobesc pe cele trei laturi. Coloane de piatra tare dintr-o singura bucata, împodobite la capitel și bază cu ornamente vegetale. Două din cele zece coloane, aflate la extremități, sunt încastrate în zidul clădirii și au capitellurile împodobite cu vulturul bicefal, însemnul familiei Cantacuzino.

Suținând arcuri de cărămidă în semicerc, cele zece coloane dau o notă de o deosebită frumusețe întregii construcții.

În incintă, Șerban reface biserica și înlocuiește vechea pisanie cu o alta, în care se înscrie în rândul ctitorilor. Aceasta refacere

sursa: episcopiagiurgiului.ro

a mănăstirii sub semnul lui Șerban II Cantacuzino se încheie cu strămutarea înaintașilor într-un mormânt comun.

Transformarea ctitoriei în „criptă” a familiei explică atât strădania lui Șerban de a reface mănăstirea în 1699 - 1700, cât și revenirea sa din 1703, când zidește în incintă un paraclis pe care îl întărește, după obicei. Paraclisul Sf. Spiridon și Eftimie - un hram inedit pentru acea vreme - a fost construit pe latura de sud-est, de la el se mai păstrează astăzi doar pisania: „iaste făcută și adaos la această sfântă și dumnezeiască mănăstire Comana, ca și alte case și chilii ce se văd ...”

În august 1709 Șerban moare și va fi la rândul sau înmormântat la Comana. Mormântul lui Șerban II Cantacuzino nu se mai cunoaște; el va fi distrus probabil odată cu celelalte morminte în 1854 de către călugării greci.

Deosebit de bogată, dovadă fiind moșiile pe care le avea (Siminovul, Golești, Comana, Călugăreni, Butești, Ruica, Buciumeni, Riosul, Petroșanca, Prundul, Copăceni și Crețești), Mănăstirea a fost în timpul lui Matei Basarab unul dintre principalele centre religioase ale țării. Aici își va face ucenicia și viitorul mitropolit al Ardealului și partizan al luptei antiotomane - Sfântul Ierarh Sava Brancovici. Acesta ucenicește pe lângă vlădica Longhin, mitropolit al Inelui, retras la Comana în timpul lui Matei Basarab.

Mănăstirea Comana s-a aflat în centrul atenției în timpul luptelor antiotomane din 1657-1662, precum și în

vremea războiului ruso-austro-turc din 1768-1774, fiind folosită o perioadă scurtă de timp ca închisoare pentru prizonierii de război. În decembrie 1769, Comana a fost asediată timp de trei zile de un detașament turcesc din Giurgiu și a asistat la trista soartă a voluntarilor români conduși de Pârvu Cantacuzino, care au pierit încercând să salveze mănăstirea. Pârvu Cantacuzino, din neamul lui Drăghici Cantacuzino (nepotul de fiică, al Elinei, fata lui Radu Șerban), a fost îngropat în chiar mormântul ctitorului mănăstirii, Radu Șerban, care îl împărțea cu ceilalți trei Cantacuzini amintiți mai sus.

În anul 1728, Mănăstirea Comana este închinată Patriarhiei Sfântului Mormânt din Ierusalim, de către Nicolae Mavrocordat (1715-1716, 1719-1730), deoarece nu au mai existat moștenitori direcți ai ctitorului care să se îngrijească de soarta ctitoriei. Prin această închinare, mănăstirea începe să-și piardă din averi și moșii. Afectată de războaie și de proastă gospodărire, mănăstirea s-a degradat treptat.

Degradarea Comanei, semnalată de Neofit al Ungrovlahiei în jurnalul celei de-a doua călătorii canonice a sa din anul 1746, se accentuează de-a lungul domniilor fanariote și este subliniată într-o serie de înscrisuri de danie ulterioare închinării, acte întocmite în intervalul 1728 - 1814 și semnate de domnitorii Nicolae Mavrocordat, Ion Mavrocordat, Grigore Ghica, Constantin Mavrocordat, Alexandru Ipsilanti, Alexandru Moruzi, Constantin Ipsilanti, Ion Caragea.

Cutremurul din 11 octombrie 1802 va afecta grav

întregul ansamblu.

În anul 1847, se pune problema unor reparații, arhitectul statului, Schlatter, propunând o reclădire considerând ca reparațiile nu se mai pot face. Pentru o refacere ar fi fost necesare în vremea aceea „2 milioane de cărămizi, 700 mii oca de var, 11200 căruțe cu nisip”. Lucrările de reamenajare și reînsoflețire a lăcașului sfânt încep abia în 1854 când s-a refăcut din temelii biserica, cu meșteri germani, schimbându-i-se din păcate aspectul său din timpul lui Radu Șerban. Probabil cu acest prilej au fost distruse pietrele de mormânt ale ultimului ctitor, vornicul Șerban II Cantacuzino și poate și aceea a lui Nicolae vodă Pătrașcu.

În 1860, Cezar Bolliac vizitează Comana în vederea secularizării averilor mănăstirești, mănăstirea fiind „într-o stare jalnică”. Cezar Bolliac vorbește și despre faptul că apa Călnistei “se împarte aici în doua și formează heleșteie largi, ca să ocrotească din toate părțile un pisc apărat numai la o parte de un mal. Mâna

CEZAR BOLLIAC
1813 - 1881
FRONTAȘ AL REVOLUȚIEI DIN 1848
POET LIRIC PROTESTATAR,
PROMOTOR AL STUDIILOR ARHEOLOGICE
ȘI GĂZETAR

omului a mai ajutat natura, a lărgit și adâncit gârla, încât este neapropiată [de nepătruns] peninsula în toate părțile”. Aceste lacuri și mlaștini au fost secate în parte “pe o întindere de 500 pogoane” în 1876, din ele rămânând astăzi doar un singur heleșteu.

După secularizarea averilor mănăstirești din 1863, călugării greci părăsesc Comana. De la această dată nu s-a mai făcut nicio reparație timp de peste 100 de ani, toate moșiile fiind expropriate, iar mănăstirea devenind biserică parohială a satului, iar Casa Domnească găzduind Școala Generală, organizată de-a lungul vremii sub diferite forme. La 1877, în timpul Războiului de Independență, Prefectura județului a fost

sursa: muzeuldefotografie.ro

MANASTIREA COMANA
1933

găzduită în localul fostei mănăstiri. La sfârșitul secolului trecut locuia într-o aripă arendașul moșiei, iar în cealaltă funcționa încă Școala și era găzduită învățătoarea satului.

În anul 1908 întregul ansamblu arhitectonic de la Comana a fost restaurat pentru prima dată, prin grija Comisiunii Monumentelor Istorice, de istoricul mănăstirii ocupându-se Alexandru Lepădatu. Așezământul a căzut din nou în paragina, mai ales după cel de-al doilea război mondial.

MAUSOLEUL
EROILOR
CĂZUȚI ÎN
PRIMUL
RĂZBOI MONDIAL

În anul 1932 se construiește în incinta Mănăstirii Comana, Mausoleul Eroilor căzuți în primul război mondial în luptele de pe Neajlov, construirea acestuia fiind făcută cu implicarea Reginei Maria, și la indicația marelui istoric Nicolae Iorga, care vizitează Comana în anul 1919. El adăpostește osemintele a peste 750 de soldați uciși de-a lungul întregului județ.

În anul 1938, Mănăstirea Comana - pendinte a Mănăstirii Țigănești la acea vreme - este înzestrată cu 100 ha de pădure, la locul numit Lacul cu frasini, în vederea susținerii Școlii de menaj pentru fete, ce funcționa aici cu regim de internat.

Săpăturile arheologice întreprinse în 1970-1971 de către Lia și Adrian Bătrâna au precizat multe din datele și fazele de construcție. În baza acestor cercetări s-au efectuat lucrări de restaurare a întregului complex, până în 1978 când s-a desființat Direcția Monumentelor Istorice. Biserica, grav afectată de cutremurele din 1977 și 1986 a fost consolidată în întregime în 1988 - 1990, urmând ca în anii următori să fie repictată.

În anul 1992, din dorința și prin purtarea de grijă a Părintelui Patriarh † Teoctist, Comana este redeschisă ca mănăstire cu viață monahală de obște, primul stareț fiind Părintele arhim. Irineu Iurașcu (1992 - 2004), urmat de Părintele protos. Ghelasie Iorga (2004 - 2007). Biserica Mănăstirii a fost sfințită de un numeros sobor de preoți în frunte cu Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, la data de 28 iunie 1998.

Cel de-al doilea stareț al Mănăstirii a fost Părintele Protosinghel Ghelasie Iorga (2003 - 2007). În timpul păstoririi sale, biserica a fost înfrumusețată cu mobilier. Ușile de la intrare au fost schimbate. Incinta mănăstirii este înconjurată cu gard. Obștea Mănăstirii se mărește.

Din anul 2006, odată cu venirea în scaunul episcopal de la Giurgiu a Preasfințitului Părinte † Ambrozie, la Mănăstirea Comana încep lucrări de restaurare. Este numit un nou stareț, în persoana PcuV. Arhim. Mihail Muscariu care începând cu anul 2008 în vederea restaurării întregului ansamblu monahal a încheiat un parteneriat cu Consiliul Județean Giurgiu în vederea realizării unui Proiect de restaurare cu fonduri europene: „Restaurarea și valorificarea turistică, durabilă a monumentului istoric Mănăstirea fortificată Comana, ctitorie din sec. XV a domnitorului Vlad Țepeș, inclusiv modernizarea infrastructurilor conexe”.

CRONOLOGIA MĂNĂSTIREA COMANA

27 septembrie 1461

- prima dată când toponimul Comana este folosit în mod oficial, într-un hrisov emis de cancelaria lui Vlad Țepeș, care menționa “ca să fie hotarul (mănăstirii) până unde se împreună cu balta Comanei, drept în iezerul Câlniței”. Locul pe care a fost înălțată mănăstirea era odinioară o insulă, în mijlocul mlaștinilor, iar accesul se făcea pe o poartă aflată în nordul incintei, după ce se traversa un pod de lemn, ușor de incendiat la vreme de primejdie.

decembrie 1476

- Vlad Țepeș este ucis undeva pe drumul București - Giurgiu. Așa cum se obișnuia, trupul său, încăput pe mâna rivalului Basarab Laiotă, a fost înmormântat fără capul trimis la Poartă, și fără podoabe deosebite sau chiar o lespede funerară corespunzătoare în Mănăstirea Snagov.

1588

- Boierul Radu Șerban din Coiani (azi Mironești) începe zidirea unei mănăstiri la Comana pe pământurile moștenite de la mama sa, Maria din Coiani, iar alegerea locului de ridicare a ctitoriei a fost determinată de existența zidurilor vechii mănăstiri, ruinate la aceea dată, dar destul de puternice, pentru ca, refăcute, să asigure protecția noii construcții.

1609

- Radu Șerban, devenit domn al Țării Românești (august 1602), zugrăvește biserica de la Comana, punând să se intervină în pictura tabloului votiv ce-l reprezenta, prin adăugarea însemnelor domnești.

1640

- Anca Cantacuzino și sora sa, Elina, vor aduce rămășițele domnești ale lui Radu Șerban (†1620) și Nicolae Pătrașcu (†1627) în țară și le vor îngropa la Comana, lespeda gropii comune de la Comana va fi pusă ulterior anului 1640.

1657

- Paul de Alep însoțește, ca secretar, pe patriarhul Macarie de

Antiohia în călătoria acestuia în Țara Românească și Rusia. El lasă în relatarea asupra călătoriei sale și câteva informații privitoare la vizita mănăstirii Comana.

1667

- este înmormântat la Comana Drăghici Cantacuzino feciorul Elinei, care moare la Constantinopol, fiind adus în țara de fiul său Șerban. Tot aici va fi înmormântat mai apoi și Constantin, fiul spătarului Drăghici, după cum reiese din inscripția pusă pe mormânt la 1699 de Șerban. Prin aceste înmormântări succesive se relevă trecerea Comanei în seama Cantacuzinilor din ramura lui Drăghici, biserica, ctitorie domnească, devenind loc de înhumare a acestora.

1699 - 1701

- marele vornic Șerban Cantacuzino începe restaurarea Mănăstirii Comana. Lucrările de reclădire au fost efectuate în spiritul reînnoirilor aduse în tehnica construcțiilor în epoca lui Constantin Brâncoveanu, ca rezultat al deosebitei dezvoltări culturale de-a lungul a trei domnii aproape succesive: Matei Basarab (1632 - 1654), Șerban Cantacuzino (1678 - 1688) și Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714).

1703

- Șerban Cantacuzino zidește Paraclisul Sf. Spiridon și Eftimie pe latura de sud-est a mănăstirii.

august 1709

- Șerban moare și va fi la rândul său înmormântat la Comana. Mormântul lui nu se mai cunoaște la Comana; el va fi distrus o dată cu celelalte morminte în 1854 de către călugării greci.

1728

- Mănăstirea Comana este închinată Patriarhiei Sfântului Mormânt din Ierusalim, de către Nicolae Mavrocordat (1715-1716, 1719-1730), deoarece nu au mai existat moștenitori direcți ai ctitorului care să se îngrijească de soarta ctitoriei. Prin această închinare, mănăstirea începe să-și piardă din averi și moșii. Începe perioada de declin a Comanei.

decembrie 1769

- Comana a fost asediată timp de trei zile de un detașament turcesc din Giurgiu și a asistat la trista soartă a voluntarilor români conduși de Pârveu Cantacuzino, care au pierit încercând să salveze mănăstirea.

11 octombrie 1802

- Un puternic cutremur va afecta grav întregul ansamblu.

1847

- Arhitectul statului, Schlatter, pune problema unor reparații, propunând o reclădire din temelii, considerând ca reparații nu se mai pot face.

1854

- Încep lucrările de reamenajare și reînsoflețire a lăcașului sfânt. Se reface din temelii biserica, cu meșteri germani, schimbându-i-se aspectul său din timpul lui Radu Șerban. Probabil cu acest prilej au fost distruse pietrele de mormânt ale ultimului ctitor, vornicul Șerban Cantacuzino și poate și aceea a lui Nicolae vodă Pătrașcu.

1860

- Cezar Bolliac vizitează Comana în vederea secularizării averilor mănăstirești, mănăstirea fiind „într-o stare jalnică”

1863

- După secularizarea averilor mănăstirești, călugării greci părăsesc Comana. De la această dată nu s-a mai făcut nicio reparație timp de peste 100 de ani, toate moșiile fiind expropriate, iar mănăstirea devenind biserică parohială a satului până în anul 1991.

1876

- lacurile și mlaștinile dimprejurul mănăstirii au fost secate în parte “pe o întindere de 500 pogoane” din ele rămânând până astăzi doar un singur heleșteu.

1877

- Prefectura județului a fost găzduită în localul fostei mănăstiri. După războiul de independență, la Comana locuia într-o aripă a fostelor chilii arendașul moșiei, iar în cealaltă funcționa Școala și era găzduită învățătoarea satului.

1908

- întregul ansamblu arhitectonic de la Comana a fost restaurat pentru prima dată, prin grija Comisiunii Monumentelor Istorice, de istoricul mănăstirii ocupându-se Alexandru Lepădatu. Așezământul a căzut din nou în paragina, mai ales după cel de-al doilea război mondial.

1932

- se construiește în incinta Mănăstirii Comana Mausoleul Eroilor căzuți în primul război mondial în luptele de pe Neajlov, construirea acestuia fiind făcută la indicația marelui istoric Nicolae Iorga, în anul 1919.

1937

- Vizita la Comana a Patriarhului Miron Cristea

1970 - 1971

- Săpăturile arheologice întreprinse în de către Lia și Adrian Bătrâna au precizat multe din datele și fazele de construcție. În baza acestor cercetări s-au efectuat lucrări de restaurare a întregului complex, până în 1978 când s-a desființat Direcția Monumentelor Istorice.

1988 - 1990

- Biserica, grav afectată de cutremurele din 1977 și 1986 a fost consolidată în întregime, urmând ca în anii următori să fie repictată.

1991

- Din inițiativa vrednicului de pomenire - Preafericitului Părinte Patriarh † Teoctist, Comana redevine mănăstire de călugări, cu viață monahală de obște.

2007

- Sub păstoria Preasfințitului † Ambrozie, Episcopul Giurgiului, este înființată parohia Comana și începe construirea în sat a unei biserici parohiale care să deservească nevoile

comunității.

2010

- Încep lucrările de restaurare a mănăstirii în cadrul proiectului „ Restaurarea și valorificarea turistică durabilă a monumentului istoric Mănăstirea Fortificată Comana și modernizarea infrastructurii conexe” în parteneriat cu Consiliul Județean Giurgiu.

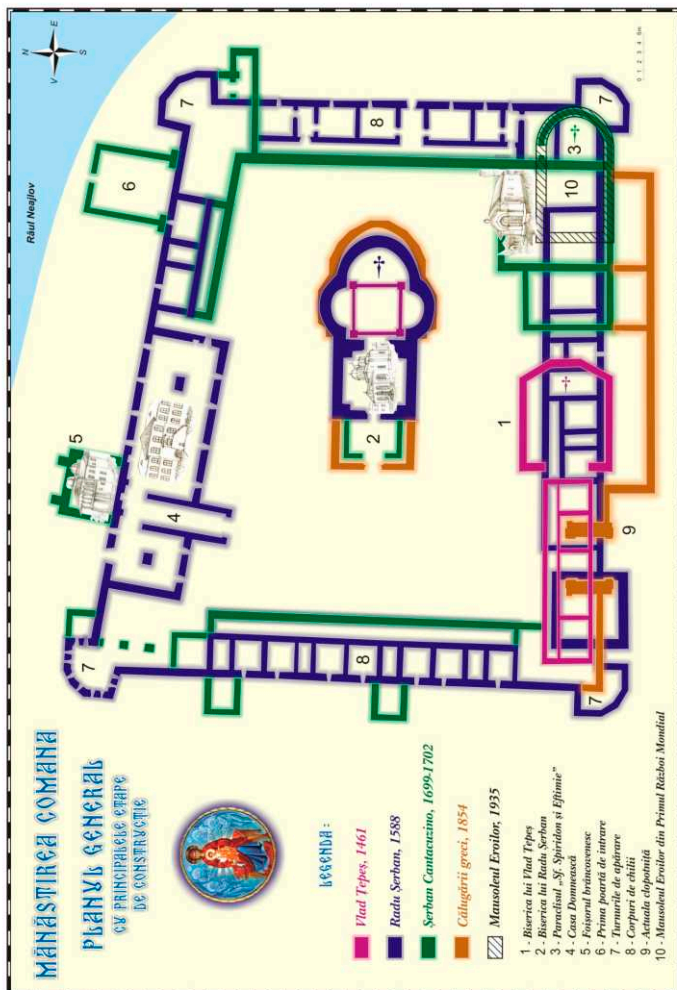

BIBLIOGRAFIE

- Arhivele Naționale**, fond Manastirea Comana
Bătrâna Lia, Adrian Bătrâna, 1974, Evoluția ansamblului fostei mănăstiri în lumina cercetărilor arheologice, „Rev. Muzeelor și cercetărilor istorice”, 1/1974
Bolliac Cezar, 1864, Monasterile închinat, București
Ciobanu Radu Stefan, 1979, Pe urmele lui Vlad Țepeș, Ed Sport - Turism, București
Cioran E., 1900, Călătoriile Patriarhului Macarie de Antiohia în Țările Române 1653-1658, București
Enăceanu Grigore, Călătoria mitropolitului Neofit al Ungrovlahiei la 1746, BOR, II,5, 1876
Filitti I.C., 1905, Arhiva Gh. Grigore Cantacuzino, București, 1919
Giurescu C. Constantin, 2007, Istoria Romanilor, Ed. All Educational, București, , 3 vol, Vol. I: Din cele mai vechi timpuri pana la moartea lui Alexandru cel Bun (1432)
Iorga N., Sate și mănăstiri din România, București
Idem, 1896, Acte și fragmente, București
Idem, 1905, Inscriptii din bisericile României, București
Lepădatu A., Două inscripții de la Comana, B.C.M.I., 1905
Rezachievici C., Domeniul boieresc al lui Radu Șerban, Studii, revistă de istorie, III, 1970
Severeanu G., 1935, Candela de argint a Măriei Cantacuzino, București, Muzeul de istorie al municipiului București
Stoicescu N., 1979, Vlad Tepes, colectia „Domnitori si Voievozi” nr 14, Ed. Militara, București.
Tunusli, 1863, Istoria politică și geografică a Țării Românești, de la cea mai veche a sa întemeiere până la 1774, trad. G. Sion., București

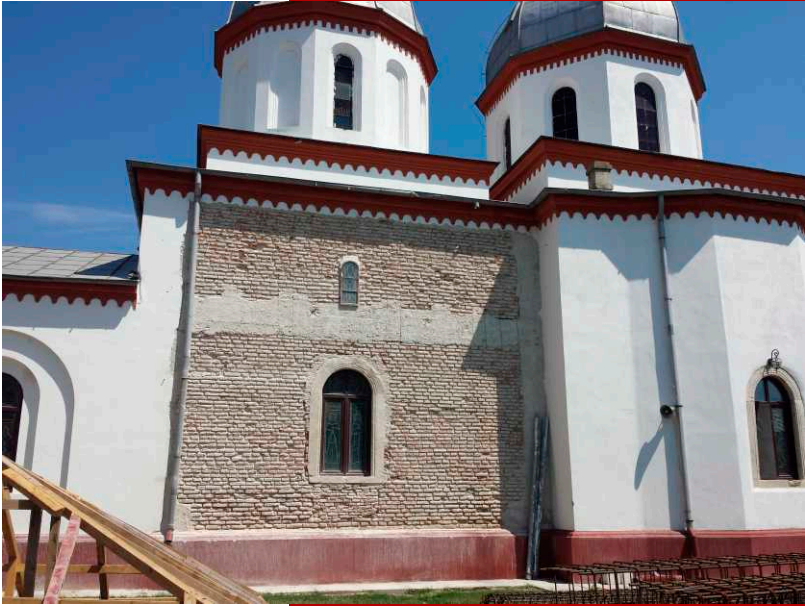
Lucrări de restaurare Mănăstirea Comana

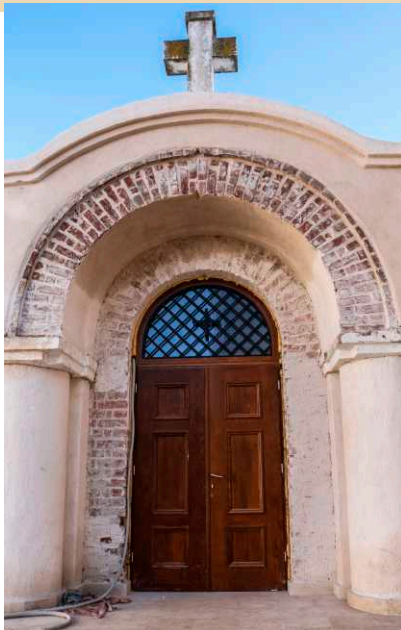

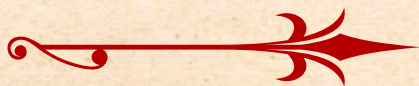
LUCRARI DE RESTAURARE MANASTIREA COMANA

SFANTA MĂNĂSTIRE COMANA
STAREȚ: ARHIMANDRIT MIHAIL MÛSCARIU

STR. RADU ȘERBAN NR. 392, COM. COMANA, GIURGIU

TEL: 0246/283075, 0724215607

EMAIL: MĂNĂSTIREACOMANA@YAHOO.COM

WEB: WWW.MĂNĂSTIREACOMANA.RO

Unitatea Administrativ Teritorială Județul Giurgiu

Str. București, nr.10, cod poștal 080045, Giurgiu, România

Telefon: 0040372462611

Fax: 0040372462651

E-mail: cjg@cjgiurgiu.ro

Site: www.cjgiurgiu.ro

Investim în viitorul tău!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional și co-finanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Titlul proiectului:

”Restaurarea și valorificarea turistică durabilă
a monumentului istoric mănăstirea fortificată Comana
și modernizarea infrastructurii conexe”

Editorul materialului:

Unitatea Administrativ Teritorială Județul Giurgiu

Data publicării: decembrie 2015

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material distribuit gratuit.